

**Vlaamse Toezichtcommissie voor het
elektronische bestuurlijke
gegevensverkeer**

**Beraadslaging VTC nr. 38/2015 van 16
december 2015**

Betreft: Aanvraag tot machtiging voor de mededeling van persoonsgegevens van kinderen en hun moeders door Kind & Gezin (K&G) aan het Steunpunt Milieu en Gezondheid van het Departement Leefmilieu, Natuur en Energie (LNE), het Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid (VAZG) en het Departement Economie, Wetenschap en Innovatie (EWI) in het kader van humaan biomonitoringsonderzoek.

I. ELEMENTEN VAN DE AANVRAAG

A. WETTELIJKE, DECRETALE EN REGLEMENTAIRE GRONDSLAGEN

1. De Vlaamse Toezichtcommissie (hierna: "de VTC");
2. Gelet op het decreet van 18 juli 2008 betreffende het elektronische bestuurlijke gegevensverkeer (hierna: "het e-govdecreet"), inzonderheid de artikelen 8 en 11;
3. Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 15 mei 2009 betreffende veiligheidsconsulenten;
4. Gelet op de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens (hierna "WVP");

5. Gelet op het Koninklijk besluit van 13 februari 2001 ter uitvoering van de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens (hierna "KB van 13 februari 2001");

B. VERLOOP VAN HET ONDERZOEK

6. Gelet op de aanvraag ontvangen op 6 november 2015
7. Gelet op de evaluatie van de beveiliging van K&G van 14 juli 2015, ontvangen op 6 november 2015 ;
8. Gelet op de evaluatie van de beveiliging van LNE van 8 juni 2015 , ontvangen op 6 november 2015;
9. Gelet op de evaluatie van de beveiliging van AZG van 29 april 2014;
10. Gelet op de bespreking van het dossier op de vergadering van de VTC van 16 december 2015;
11. Beslist op 16 december 2015, na beraadslaging, als volgt:

II. ONDERWERP EN CONTEXT VAN DE AANVRAAG

12. Het Steunpunt Milieu en Gezondheid (Steunpunt) voert sinds 2001 in opdracht van de Vlaamse Overheid humaan biomonitoringsonderzoek uit. Het Steunpunt is een gezamenlijk initiatief van het Departement Leefmilieu, Natuur en Energie (LNE), het Agentschap Zorg en Gezondheid (AZG) en het Departement Economie, Wetenschap en Innovatie (EWI).¹ PIH verzamelt in dat verband reeds persoonsgegevens van de deelnemers.

13. Voor het onderzoek zijn specifieke medische gegevens en andere persoonsgegevens nodig die door K&G worden ingezameld en bijgehouden. De VTC is niet bevoegd om de mededeling van gegevens die de gezondheid betreffen te machtigen. Voor de mededeling van medische persoonsgegevens wordt een machtiging bij het sectoraal comité van de Sociale Zekerheid en Gezondheid gevraagd.

14. Via humane biomonitoring wordt nagegaan of milieuvervuilende stoffen detecteerbaar zijn in navelstrengbloed, bloed, urine, haar, enz. Daarnaast worden gezondheidsmetingen uitgevoerd in het bloed of urine

¹ Beheersovereenkomst Steunpunt Milieu en Gezondheid van 16 januari 2012.

en via vragenlijsten. Relaties tussen blootstellingsmetingen (biomerkers van blootstelling) en gezondheidseffecten (biomerkers van effect) zullen bijdragen aan de kennis over milieu-gerelateerde oorzaken van ziektes. Specifiek gaat het om gegevens van groei en ontwikkeling van kinderen. Deze gegevens zullen gebruikt worden om de relatie tussen biomerkers van blootstelling (bv. zware metalen, PCB's, enz.) en gegevens over groei en ontwikkeling beter te begrijpen.

15. Daarvoor worden moeders en kinderen bij de bevalling gerekruteerd om zo de evolutie van de kinderen de daaropvolgende jaren te kunnen opvolgen. Alle deelnemers aan de studies werden grondig ingelicht over de inhoud van de studie en wat er van hen verwacht werd. Iedere deelnemer heeft afzonderlijk de geïnformeerde en schriftelijke toestemming voor de medewerking aan het onderzoek gegeven. Op het toestemmingsformulier staat vermeld dat er gegevens bij K&G zullen opgevraagd worden.

16. Momenteel zijn alle beschikbare gegevens afkomstig van de deelnemers zelf. Het Provinciaal Instituut voor Hygiëne (PIH) heeft een databank met de persoonsgegevens van de deelnemers. Het betreft de gegevens van 1700 pasgeborene-moeder koppels. Om deze gegevens optimaal voor beleidsontwikkeling te kunnen benutten, wordt een opvolgingsonderzoek uitgevoerd waarvoor bijkomende gegevens over die pasgeborene-moeder koppels bij K&G worden opgevraagd.

17. K & G zal de gegevens doorsturen naar PIH, die de gegevens zal coderen en de wetenschappelijke analyse zal uitvoeren. Vervolgens worden de gegevens naar het Steunpunt doorgestuurd. Tot slot worden de resultaten van het wetenschappelijk onderzoek en de gecodeerde gegevens naar LNE, AZG gestuurd. EWI ontvangt geen persoonsgegevens, enkel het eindrapport.

III. ONDERZOEK VAN DE AANVRAAG

A. ONTVANKELIJKHEID

18. Het gaat onder meer om identificatiegegevens van kinderen en hun moeders. Het betreft aldus een verwerking van gegevens die informatie bevatten omtrent een geïdentificeerde natuurlijke persoon. Deze gegevens kunnen dus als persoonsgegevens in de zin van artikel 1, §1, WVP, gekwalificeerd worden.

19. Aangezien deze persoonsgegevens op een geautomatiseerde wijze worden verwerkt, is de WVP van toepassing².

20. Overeenkomstig artikel 8, eerste lid, van het e-govdecreet vereist elke elektronische mededeling van persoonsgegevens door een instantie³ een machtiging van de VTC, tenzij de elektronische mededeling van gegevens al onderworpen is aan een machtiging van een ander sectoraal comité, opgericht binnen de Commissie voor de Bescherming van de Persoonlijke Levenssfeer.

21. De persoonsgegevens worden opgevraagd bij Kind & Gezin, opgericht bij decreet van 30 april 2004 tot oprichting van het intern verzelfstandigd agentschap met rechtspersoonlijkheid Kind & Gezin (Kind & Gezin-decreet). K&G is een instantie, vermeld in artikel 4, §1, 2°, decreet van 26 maart 2004 betreffende openbaarheid van bestuur, en valt dus onder het toepassingsgebied van artikel 8 van het e-govdecreet.

22. De VTC is derhalve bevoegd om de machtigingsaanvraag voor het meedelen van persoonsgegevens door K&G te behandelen.

23. De VTC is niet bevoegd met betrekking tot het meedelen van gezondheidsgegevens.

² Art. 3, §1 WVP.

³ Het begrip 'instantie' wordt gedefinieerd in artikel 2, 10°, van het decreet als: "een instantie, vermeld in artikel 4, §1, van het decreet van 26 maart 2004 betreffende openbaarheid van bestuur".

Art. 4. § 1. Dit decreet is van toepassing op de volgende instanties :

1° het Vlaams Parlement en de eraan verbonden instellingen;

2° de diensten, instellingen en rechtspersonen die afhangen van de Vlaamse Gemeenschap of het Vlaamse Gewest;

3° de gemeenten en de districten;

4° de provincies;

5° de andere gemeentelijke en provinciale instellingen, met inbegrip van de verenigingen zonder winstoogmerk waarin één of meer gemeenten of de provincies minstens de helft van de stemmen in één van de beheersorganen heeft of de helft van de financiering voor haar rekening neemt;

6° de verenigingen van provincies en gemeenten, bedoeld in de wet van 22 december 1986 betreffende intercommunales, en de samenwerkingsvormen zoals geregeld in het decreet van 6 juli 2001 houdende intergemeentelijke samenwerking;

7° de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, hierna O.C.M.W.'s te noemen, en de verenigingen, bedoeld in hoofdstuk 12 van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende O.C.M.W.'s;

8° de polders, bedoeld in de wet van 3 juni 1957 betreffende polders, en de wateringeng, bedoeld in de wet van 5 juli 1956 betreffende wateringeng;

9° de kerf fabrieken en de instellingen die belast zijn met het beheer van de temporalieën van de erkende erediensten;

10° alle andere instanties binnen het Vlaamse Gewest en de Vlaamse Gemeenschap.

B. TEN GRONDE

B.1. FINALITEITSBEGINSEL

24. Artikel 4, §1, 1°, WVP, stelt dat iedere verwerking van persoonsgegevens eerlijk en rechtmatig moet zijn. Dit houdt in dat iedere gegevensverwerking dient te gebeuren op een transparante wijze en mits naleving van het recht. Overeenkomstig artikel 4, §1, 2°, WVP, dienen persoonsgegevens voor welbepaalde, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden te worden verkregen en mogen zij niet verder worden verwerkt op een wijze die, rekening houdende met alle relevante factoren, met name de redelijke verwachtingen van de betrokkene en met de toepasselijke wettelijke en reglementaire bepalingen, onverenigbaar is met die doeleinden. De VTC onderzoekt hierna de verschillende aspecten van dit finaliteitsbeginsel.

Oorspronkelijk doeleinde van de gegevensverwerking:

25. Ingevolge artikel 4, §1 van het Kind & Gezin-decreet heeft het agentschap als missie "voor elk kind, waar en hoe het ook geboren is of opgroeit, zoveel mogelijk kansen te creëren". Eén van de taken van K & G is de organisatie van de preventieve gezinsondersteuning⁴, waartoe onder meer behoort het "opvolgen, detecteren en signalen van risico's inzake gezondheid, ontwikkeling en opvoeding van kinderen, waaronder de detectie van kindermishandeling en het screenen van gehoor en zicht" en "preventieve gezondheidszorg met betrekking tot het jonge kind".⁵

26. K & G verzamelt de gegevens rechtstreeks bij de gezinnen, via huisbezoeken en de consultatiebureaus. Daarnaast verkrijgt K & G bepaalde gegevens in het Rijksregister.⁶

Verenigbaar doeleinde

27. Aangaande de verenigbaarheid met het oorspronkelijk doeleinde, verwijst de VTC er op dat het ter beschikkingstellen van gegevens door Kind & Gezin verdere verwerkingen van gegevens zijn die oorspronkelijk voor andere doeleinden werden verwerkt. De rechtmatigheid van die verwerkingen is dus afhankelijk van hun verenigbaarheid met de oorspronkelijke verwerkingen.

⁴⁴ Art. 5 Kind & Gezin-decreet.

⁵ Art. 7, § 1, 2° en 3° Kind & Gezin-decreet.

⁶ K.B. van 30 mei 1994 tot regeling van de toegang tot de informatiegegevens van het Rijksregister van de natuurlijke personen in hoofde van de instelling van openbaar nut Kind en Gezin geeft toegang tot de gegevens vermeld in artikel 3, eerste lid, 1° tot en met 9°, en tweede lid, van de wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van natuurlijke personen. Zie ook beraadslaging RR nr. 24/2013 van 17 april 2013.

28. Overeenkomstig artikel 4, § 2 WVP mogen persoonsgegevens niet verder worden verwerkt op een wijze die, rekening houdend met de alle relevante factoren, met name de redelijke verwachtingen van de betrokkene en met de toepasselijke wettelijke en reglementaire bepalingen, onverenigbaar is met die doeleinden.

29. De vraag rijst of voorliggende latere verwerkingen – het doorgeven van persoonsgegevens van kinderen van K & G – als verenigbaar met de primaire verwerkingen kunnen worden beschouwd.

30. In het kader van de preventieve gezondheidsondersteuning worden door K & G tal van gegevens over (voeding, gezondheid, herkomst, enz.) kinderen en gezinnen in een elektronisch registratiesysteem (MIRAGE) opgenomen en bijgehouden in een datawarehouse. Het registratiesysteem en de databank dienen vooral voor de dienstverlening, maar ze fungeren ook ter ondersteuning van de beleidsopdrachten van K & G, alsook voor wetenschappelijk onderzoek.

31. De gegevens van K & G worden opgevraagd in het kader van humane biomonitoringsstudies met het doel de relaties tussen groei en milieublootstelling te bestuderen, als onderbouwing van het milieu- en gezondheidsbeleid.

32. Het Steunpunt zal de wetenschappelijke studie uitvoeren. De opdrachten van het Steunpunt worden in 2.3.1 van de beheersovereenkomst als volgt omschreven:

- 1) Het verzamelen, analyseren en ontsluiten van beleidsrelevante gegevens;
- 2) Het uitvoeren van beleidsrelevante wetenschappelijk onderzoek, en dit zowel op lange als op korte termijn, met aandacht voor de strategie voor Vlaanderen zoals uitgewerkt in Vlaanderen in Actie en PACT2020;
- 3) Het verlenen van wetenschappelijke dienstverlening.

33. De VTC is van oordeel dat het doeleinde in randnummer 42 e.v. welbepaald en uitdrukkelijk omschreven is in de zin van artikel 4, §1, 2°, WVP.

34. Het toekomstige doel is rechtmatig te noemen.

35. Gelet op de opdracht van K & G inzake het opvolgen van de gezondheid van de kinderen kan er geoordeeld worden dat de doeleinden van de latere verwerking verenigbaar zijn met deze van de oorspronkelijke verwerking.

36. Niettemin moet wel rekening worden gehouden met de belangen van de betrokkenen. Vandaar dat de vereisten van transparantie en beveiliging een doorslaggevende rol spelen (zie onder B.3 en B.5)

B.2. PROPORTIONALITEITSBEGINSEL

B.2.1. Aard van de gegevens

37. Er worden bij Kind & Gezin persoonsgegevens van de deelnemende kinderen en hun moeders aan de biomonitoringstudies opgevraagd:

Kind Biometrische gegevens: lengte, gewicht en hoofdmtrek Voeding: voedingsstatus van het kind: al of niet borstvoeding gekregen. Zo ja, aanvang en duur van de borstvoeding Kinderopvang: is het kind al dan niet in kinderopvang opgenomen, en de vorm van de kinderopvang? Gehoortest: gegevens over de gehoortest van het kind die door K & G werden afgenomen	Onderzoek naar de relatie tussen de ontwikkeling van het kind en de milieuvervuilende stoffen die werden gemeten in navelstrengbloed, bloed of urine Onderzoek naar de relatie tussen de voedingsstatus van het kind en gezondheidskundige parameters die onderzocht of bevraagd werden in de studies, bv astma, allergie of met milieuvervuilende stoffen, zoals PCB's. Onderzoek naar de relatie tussen het soort kinderopvang (grootouders, crèche, onthaalmoeder) en gezondheidskundige parameters die onderzocht of bevraagd werden in de studies, zoals astma, allergie, enz. Onderzoek naar de relatie tussen het gehoor en milieuvervuilende stoffen.
Moeder Nationaliteit, opleiding en kansarmoede-indicatoren	Onderzoek naar de relatie tussen de sociale klasse en de aanwezigheid van milieuvervuilende stoffen in het lichaam

38. Overeenkomstig artikel 4, §1, 3°, WVP, moeten persoonsgegevens toereikend, ter zake dienend en niet overmatig zijn, uitgaande van de doeleinden waarvoor zij worden verkregen of waarvoor zij verder worden verwerkt.

39. De gegevens van de kinderen en hun moeders zijn nodig om het doel van wetenschappelijk onderzoek te kunnen uitvoeren.

40. De nationaliteit van de moeder wordt samen met haar sociale situatie in verband gebracht met de gezondheidstoestand van het kind. De VTC merkt op dat het gegeven "nationaliteit" in het kader van deze gegevensstroom als een gevoelig gegeven in de zin van artikel 6 WVP wordt beschouwd. Dergelijke gegevens mogen verwerkt worden onder de voorwaarden bepaald in artikel 6, §2, g WVP en hoofdstuk III van het KB van 13 februari 2001. De nationaliteit van de deelnemers aan het onderzoek wordt verwerkt voor wetenschappelijke doeleinden.

41. In het licht van de opgegeven doeleinden kunnen de gevraagde gegevens als relevant, evenredig en niet buitensporig worden beschouwd.

B.2.2. Bewaringstermijn van de gegevens

42. Artikel 4, §1, 5°, WVP voorziet dat persoonsgegevens niet langer mogen worden bewaard dan noodzakelijk is voor de verwezenlijking van de doeleinden waarvoor zij worden verkregen of verder worden verwerkt.

43. Voor alle gegevens wordt een bewaartermijn van 18 jaar gevraagd.

44. De ontwikkeling van de gezondheid van de kinderen wordt tot hun 18 jaar opgevolgd, dat is de leeftijd waarop de kinderen volwassen zijn.

45. De VTC kan akkoord gaan met deze bewaringstermijn.

B.2.3. Frequentie van de toegang duur van de machtiging

46. De gegevens worden eenmalig opgevraagd.

47. Het gaat om de gegevens die momenteel bij K & G zijn opgeslagen.

48. De VTC kan akkoord gaan met de gevraagde frequentie.

B.2.4. Duur van de machtiging

49. Er wordt een machtiging voor bepaalde duur gevraagd, meer bepaald tot 31 december 2015. Dat is de looptijd van het wetenschappelijk onderzoek en de einddatum van de beheersovereenkomst.

50. De VTC kan akkoord gaan met de onbepaalde.

B.2.5. Bestemmingen en/of derden waaraan gegevens worden meegedeeld

51. Het Steunpunt heeft verschillende partners. De volgende entiteiten zullen in het kader van het wetenschappelijk onderzoek met gecodeerde gegevens werken. Het betreft de Vlaamse Instelling voor Technologisch

Onderzoek (VITO), de Universiteit Antwerpen (UA), Universiteit Hasselt (UH), de Universiteit Gent (UGent) en de Katholieke Universiteit Leuven (KUL).

52. De onderzoekers van deze partners hebben slechts toegang tot gecodeerde gegevens die door PIH aangeleverd worden.

53. De personen die toegang hebben tot de gegevens zijn aan een geheimhoudingsplicht onderworpen. Gezien het gaat om een verdere verwerking van gezondheidsgegevens gelden bijzondere beschermingsregels. Artikel 7, §4, WVP, legt een geheimhoudingsplicht op aan de personen die gemachtigd zijn om de gerechtelijke gegevens te verwerken. Daarnaast gelden bijzondere verplichtingen, vermeld in artikel 25 van het KB van 13 februari 2001. De personeelsleden die daar toegang toe hebben moeten een vertrouwelijkheidsclausule ondertekenen om conform te zijn met artikel 25, 3° van het KB.

B.3. TRANSPARANTIEBEGINSEL

(artikelen 4, §1, 1°, en 9 tot 15bis, WVP)

54. De VTC herinnert eraan dat een eerlijke en rechtmatige verwerking van gegevens een verwerking is die verloopt op een transparante wijze. Artikel 9 WVP voorziet in een verplichting tot informatie van de betrokken personen van wie persoonsgegevens worden gebruikt.

55. De verantwoordelijke voor de verwerking wordt echter van de bedoelde kennisgeving vrijgesteld wanneer, met name voor statistische doeleinden of voor historisch of wetenschappelijk onderzoek of voor bevolkingsonderzoek met het oog op de bescherming en de bevordering van de volksgezondheid, de kennisgeving aan de betrokkene onmogelijk blijkt of onevenredig veel moeite kost.

56. Artikel 28 van het KB van 13 februari 2001 bepaalt dat de verantwoordelijke voor de latere verwerking van persoonsgegevens voor historische, statistische of wetenschappelijke doeleinden die uitsluitend gecodeerde persoonsgegevens verwerkt is vrijgesteld van de verplichting tot kennisgeving, bedoeld in artikel 9, § 2, van de wet, op voorwaarde dat de voorwaarden, bepaald in Hoofdstuk II, Afdeling II van dit besluit, worden nageleefd.

57. Deze vrijstelling neemt echter niet weg dat de VTC er zich kan van vergewissen of er passende waarborgen worden voorzien voor de bescherming van de rechten van de betrokkenen.

58. De deelnemers aan het onderzoek werden vooraf grondig ingelicht over de inhoud van de studie en waarvoor hun persoonsgegevens worden gebruikt. In het toestemmingsformulier staat vermeld de gegevens bij Kind & Gezin zullen opgevraagd worden.

59. De VTC bepaalt dat op de website van de VAZG en LNE dient melding gemaakt te worden dat de gegevens werden verkregen van Kind en Gezin, met verwijzing naar deze beraadslaging. Het onderzoeksrapport dient de bron van de gegevens, met vermelding van de machtiging, op te nemen in publicaties betreffende het onderzoek.

60. Ook Kind en Gezin dient op haar website melding te maken dat de gecodeerde gegevens worden ter beschikking gesteld van het Steunpunt in het kader van wetenschappelijk onderzoek, met verwijzing naar deze beraadslaging en dit voor de duur van de machtiging.

B.4. EXTERNE VERWERKER

61. Er wordt gewerkt het Provinciaal Instituut voor Hygiëne (PIH) als externe verwerker.

62. Het PIH zal de gegevens van K&G ontvangen en vervolgens coderen. Daarna worden de gegevens naar het Steunpunt doorgestuurd.

63. De VTC herinnert er aan dat ingeval van onderaanneming, de privacywet aan iedere verantwoordelijke voor de verwerking oplegt om zijn relatie met de externe verwerker te omkaderen met een overeenkomst die voldoet aan de voorschriften van artikel 16, §1, WVP.

B.5. BEVEILIGING

64. Het gaat om gezondheidsgegevens die een bijzondere bescherming genieten.

65. De verwerking van de persoonsgegevens door PIH gebeurt onder toezicht en verantwoordelijkheid van de directeur, die tevens arts is. De partners van het Steunpunt hebben geen toegang tot de persoonsgegevens.

66. De VTC wijst de verantwoordelijke voor de verwerking op de verplichtingen van artikel 16 WVP en op de richtsnoeren informatieveiligheid⁷.

⁷ http://www.privacycommission.be/sites/privacycommission/files/documents/richtsnoeren_informatiebeveiliging_0.pdf

Op het niveau van de instantie die de gegevens aanvraagt aanvrager

67. Het VAZG en LNE beschikken over een veiligheidsconsulent en beschikken over een veiligheidsbeleid.
68. VITO heeft een veiligheidsconsulent en een veiligheidsbeleid.
69. Ook de partners van het Steunpunt, de universiteiten, hebben een veiligheidsconsulent en een veiligheidsbeleid.⁸

Op het niveau van de instantie die de gegevens zal doorgeven

70. Kind en Gezin heeft een veiligheidsconsulent en beschikt over een schriftelijk veiligheidsbeleid.⁹

⁸ Zie machtiging VTC nr. 2015/32 van 4 november 2015.

⁹ Zie machtiging VTC nr. 2014/45 van 10 december 2014.

IV. BESLUIT

71. De VTC machtigt Kind & Gezin om de persoonsgegevens mee te delen aan het VAZG, LNE en EWI voor de doeleinden vermeld in randnummer 31 e.v., onder de voorwaarden vermeld in deze machtiging.
72. De machtiging wordt voor bepaalde duur verleend, meer bepaald tot 31 december 2015.

De Voorzitter,
Willem Debeuckelaere